

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Politieke duizendpoot over Nederland

Dijcks, C.; Akerboom, M.

Citation

Dijcks, C., & Akerboom, M. (2013). Politieke duizendpoot over Nederland. *Bestuurskundige Berichten*, 28(1), 9-11. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212231>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212231>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Politieke duizendpoot over Nederland

Met het thema Politieke Ambities snijdt deze editie een zowel actueel als controversieel thema aan. Het huidige kabinet VVD-PvdA kwam immers niet zonder slag of stoot tot stand. Om meer inzicht te verkrijgen in het huidige politieke klimaat in Nederland spraken we met prof. dr. Ruud Koole, onderzoeker, docent én lid van de Eerste Kamer, over zijn werkzaamheden binnen de politiek, de politieke ontwikkelingen van de afgelopen jaren en zijn visie op het huidige kabinet.

Door Christien Dijcks en Moniek Akerboom

Partijvoorzitter en senator

Uit het beeld dat prof. dr. Koole schetst blijkt al snel dat politiek niet enkel om besturen draait, maar ook juridische aspecten bevat. Als voormalig voorzitter van de PvdA, en nu Eerste Kamerlid heeft prof. Dr. Koole veel ervaring opgedaan op bestuurlijk gebied. Het partijvoorzitterschap stond vooral in het teken van debatteren, organiseren en het behouden van de stabiliteit binnen de partij. Deze werkzaamheden zijn meer te omschrijven als bestuurlijk. Een positie als senator is echter meer juridisch van aard. Hierbij moeten initiatieven van de eigen partij zeer kritisch worden bekeken. De behandeling van de wet die de nationale politie moest herorganiseren is een goed voorbeeld hiervan: "Als leden van de Eerste Kamer hebben wij de taak scherpe vragen te stellen en zwaktes in de wet aan te geven. Op het memorie van antwoord stonden dertien voorgestelde wijzigingen. De wet moest via een novelle weer opnieuw ingediend worden. Iedere burger is gebaat bij een goed functionerend politieapparaat. Deze moet dan ook democratisch gedekt zijn. Dit is een prachtig voorbeeld van het functioneren van de Eerste Kamer."

CV

Wie: Prof. dr. Ruud Koole

Geboren: 16 augustus 1953

Politieke voorkeur: PvdA

Opleiding:

Universiteit Groningen, Geschiedenis, 1971 - 1979

Instituut d'Etudes Politiques te Parijs, politicologie, 1979 - 1981

Promotie:

Universiteit Leiden, rechtsgeleerdheid, 16 september 1992

Loopbaan:

Docent Bibliotheek- en Documentatie Academie, Groningen, 1975 - 1977

Directeur Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, universiteit Groningen, 1981 - 1989

Hoofddocent Politieke Wetenschap, universiteit Leiden, 1989 - 1 januari 2006

Voorzitter PvdA, 17 maart 2001 - 9 december 2005

Hoogleraar Politicologie, universiteit Leiden, 1 januari 2006 - heden

Lid Eerste Kamer der Staten Generaal, 7 juni 2011 - heden

Hoewel de Eerste Kamer in de praktijk als chambre de réflexion (Kamer van Heroverweging) functioneert, kan men sterk 'politieke' elementen terugvinden in de werkzaamheden van de leden van de Eerste Kamer. Bij de beoordeling van de Politiewet traden diverse tegenstanders van het eerste voorstel gezamenlijk op om het initiatief tegen te houden. Deze 'coalitievorming' in de Eerste Kamer is echter niets nieuws. Om als partij sterker te staan, is het vormen van bondgenootschappen noodzakelijk.

Veranderingen in het politieke klimaat

Het politieke spel is door de jaren heen niet zozeer veranderd; het politieke klimaat des te meer. "De atmosfeer is erg verhard. Sinds 2001 domineren integratie en Europa de agenda. De manier van debatteren is feller van toon." Een belangrijk punt hierbij is het grote zwevende electoraat waarover Nederland beschikt. Ook zijn sinds de jaren '90 de media commerciëler geworden en sterker gericht op kijkcijfers. Dit zorgt ervoor dat rellerigheid voorop staat en entertainment een belangrijke rol inneemt. De verharding van het politieke debat is dan ook een combinatie van de medialogica en het populisme.

"De scheiding tussen links en rechts is een sterke vereenvoudiging van de werkelijkheid. Desalniettemin leeft deze scheiding sterk in de hoofden van de kiezers."

Huidig onderzoek

Momenteel is prof. dr. Koole bezig met een onderzoek naar de leden van politieke partijen, met als doel de representativiteit van deze partijleden voor het gehele electoraat te beoordelen. Over de conclusies van dit onderzoek kon hij een tipje van de sluier oplichten: "Een interessante uitkomst is de enerzijds zeer zwakke descriptieve representatie, ofwel sociale achtergrond, en de sterke inhoudelijke, ofwel substantiële, representativiteit van partijleden voor het gehele electoraat anderzijds."

Partijleden hebben dezelfde politieke standpunten als kiezers in het algemeen en vertolken de standpunten van het electoraat dus sterk. Het zijn echter vooral blanke, hoogopgeleide mannen die zich aan de top van politieke partijen manifesteren. Over deze ontwikkeling doet prof. dr. Koole geen waarde-oordelen, maar hij benadrukt wél het belang van een gemengde kieslijst, waarbij de verhouding tussen man en vrouw van minstens 60-40 gewenst is. Kwaliteit moet hierbij echter in het achterhoofd worden gehouden.

Een scheiding tussen links en rechts

Het populisme is niet per definitie toegenomen. Er lijkt zich wel aan andere ontwikkeling voor te doen: een sterke scheiding tussen twee blokken. "De scheiding tussen links en rechts is een sterke vereenvoudiging van de werkelijkheid. Desalniettemin leeft deze scheiding sterk in de hoofden van de kiezers."

Dit verklaart de grote winst voor de VVD en de PvdA; de kiezer stemde op één van beide partijen, in de hoop dat de andere partij niet aan de macht zou komen. De samenwerking die uiteindelijk ontstond tussen VVD en PvdA, werd door sommige kranten bestempeld als de terugkeer naar het politieke midden. Dit is echter ‘onzin’. Hoewel het verschil tussen de extremen kleiner is geworden, zijn de laatste jaren de tegenstellingen tussen de twee blokken sterk uitvergroott. Het midden is hier juist de dupe van geworden.

“De VVD en de PvdA moeten elkaar dan ook nu de hand vasthouden, omdat beide partijen geen baat hebben bij nieuwe verkiezingen.”

Visie op het huidige kabinet

Vanuit deze ontwikkeling is de samenwerking tussen de PvdA en de VVD interessant om te volgen. Het is voor beide partijen een zaak om creatieve compromissen te sluiten, ondanks de tegenstellingen. De slechte positie van beide partijen in de peilingen (in december 2012, red.) houdt het kabinet stabiel. De VVD en de PvdA moeten elkaar dan ook nu de hand vasthouden, omdat beide partijen geen baat hebben bij nieuwe verkiezingen.

Terugkeer naar het poldermodel?

De concessies die beide partijen doen om samen te kunnen werken, zijn door de media bestempeld als ‘een terugkeer naar het poldermodel’. Deze constatering

is onjuist: het poldermodel houdt immers het betrekken van sociale partners in het besluitvormingsproces in. Naar deze sociale partners wordt op dit moment echter niet geluisterd, terwijl zij wel interessante ideeën naar voren brachten op het gebied van pensioenen en de woningmarkt.

Advies aan de regering

Het advies van prof. dr. Koole aan de coalitie VVD-PvdA luidt dan ook: betrek sociale partners en ontwikkel samen creatieve oplossingen. Door sociale partners te betrekken in de besluitvorming ontstaat meer draagvlak onder de bevolking, mits deze ook goed door het kabinet is ingelicht. Dat partijen grondiger moeten samenwerken met partners betekent echter niet dat de politieke ‘angel’ uit dossiers moet worden getrokken, zoals de politieke elite deed ten tijde van de verzuiling. De uiteindelijke besluiten moeten wel uitgelegd kunnen worden aan de kiezer. Deze zoektocht naar creatieve oplossingen, waarbij twee ogenschijnlijke tegenpolen samenwerken met diverse sociale partners, is de grootste uitdaging waar dit kabinet voor staat. ■